

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 2899

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juni 2022

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne zijn volgens de Europese Commissie inmiddels meer dan 7 miljoen mensen hun land ontvlucht. Nog steeds worden de meesten van hen opgevangen in de buurlanden, maar sommigen van hen reizen verder door binnen de EU, onder meer naar Nederland.

In deze brief informeer ik uw Kamer over de laatste stand van zaken met betrekking tot de aanpak huisvesting van Oekraïense ontheemden, de financiering van non-gouvernementele organisaties (NGO's), de overgang van het staatsnoodrecht naar reguliere onderbouwning, de voorgenomen wijziging van het besluit structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI) en de toelatingsexamens hoger onderwijs.

Ik wil mijn waardering uitspreken voor de inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's samen met het maatschappelijk middenveld, waaronder het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk en het Leger des Heils, om deze grote opgave te realiseren.

Momenteel zijn er 64.190 ontheemde Oekraïners ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Op dit moment verblijven 42.507 Oekraïners in de noodopvang en 433 in de crisisnoodopvang.¹ Dit leidt tot een bezettingsgraad van 88% in de noodopvang.

Om die reden heb ik de gemeenten in Nederland en de veiligheidsregio's verzocht om hun inspanningen nog verder op te voeren en het aantal noodopvangplaatsen met 25.000 uit te breiden naar in totaal 75.000. Ik informeerde uw Kamer bij brief van 29 april jl. hierover.² Met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Veiligheidsberaad

¹ De meest recente cijfers vindt u op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland.

² Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2886.

heb ik afspraken gemaakt over de in te vullen randvoorwaarden bij dit verzoek. Ik heb uw Kamer hierover geïnformeerd bij brief van 25 mei jl.³

Gezien de onderwerpen stuur ik deze brief mede namens de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs (MPVO) en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Versnelling Tijdelijke Huisvesting door transformatie en flexwoningen

Met de toestroom van Oekraïense ontheemden is ook de vraag naar woonruimte onvoorzien toegenomen. Deze extra vraag komt in een tijd waarin veel mensen al moeite genoeg hebben met het vinden van een woning. Deze ontwikkeling toont aan dat we nu niet alleen voor de Oekraïners extra huisvesting moeten regelen. Er moet meer ruimte in de woningvoorraad worden gecreëerd voor het absorberen van plotselinge schommelingen in vraag en aanbod door een deel van de woningvoorraad *structureel* flexibel in te kunnen zetten.

Transformatie en de bouw van flexwoningen zijn bij uitstek geschikt om flexibel ingezet te worden en maken daarom ook expliciet onderdeel uit van het programma Woningbouw en het programma «Een thuis voor iedereen». Deze twee manieren van woningbouw zijn bovendien ook de beste manieren om snel extra woonruimte toe te voegen. De woningen kunnen worden ingezet voor het huisvesten van verschillende doelgroepen, zoals starters, studenten, statushouders, dak- en thuisloze mensen, jongeren die het huis uit willen gaan en mensen die vanwege een scheiding dringend woonruimte nodig hebben, of door ontslag, schulden of ziekte hun huis niet meer kunnen bekostigen en op korte termijn een nieuw onderkomen zoeken. En dus ook voor de huisvesting van Oekraïense ontheemden. Het transformeren van bestaande panden kan zowel voor tijdelijk als voor permanent gebruik plaatsvinden. Voor flexwoningen geldt dat we streven naar de realisatie van kwalitatief hoogwaardige modulaire woningen en maximale herbruikbaarheid. Dit biedt de beste mogelijkheden om woningen te verplaatsen als deze op een bepaalde plek niet meer nodig zijn maar op een andere plek wel een dak boven het hoofd kunnen bieden. Ik verwijs naar de heden verzonden brief aan uw Kamer door de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het nationaal transformatieplan en de brede aanpak op het gebied van transformatie en flexwoningen.

Taskforce Versnelling Tijdelijke Huisvesting en extra financiële middelen

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft de Taskforce Versnelling Tijdelijke Huisvesting opgericht om gemeenten en andere betrokken partijen hierbij actief te ondersteunen. Ook stelt hij financiële middelen ter beschikking om deze woonruimte versneld te realiseren.

Onder de noemer Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting gaat de commissie inclusief uitvoeringsorganisatie aan de slag om de totstandkoming van de flexibele schil een flinke impuls te geven. Dit zullen zij onder andere doen door vraag en aanbod bij elkaar te brengen, haalbaarheidsstudies uit te voeren, projecten aan te jagen en impasses te doorbreken. De toegevoegde waarde hiervan is de afgelopen periode aangetoond uit een verkenning naar de ondersteuningsbehoefte onder

³ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2895.

ruim vijftig woningmarktpartijen waaronder gemeenten, bouwers, ontwikkelaars en corporaties.

Gelet op de urgentie heeft de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening besloten om zo spoedig mogelijk een taskforce in te richten. Voor de verkenning en de opstart van de Taskforce is eerder budget vrijgemaakt. De Taskforce bestaat uit een commissie met drie leden die de versnelling aanjagen en een uitvoeringsorganisatie die gemeenten en ander woningmarktpartijen ondersteunt. De uitvoeringsorganisatie bestaat uit extern ingehuurd deskundigen die hun werkzaamheden verrichten via een stichting en daarnaast het expertteam Woningbouw van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De uitvoeringsorganisatie werkt nauw samen woningcorporaties, gemeenten, provincies, het Rijksvastgoedbedrijf en andere woningmarktpartijen. Teneinde de werkzaamheden van de taskforce tot eind 2023 te kunnen verzekeren zal het kabinet 12 miljoen euro extra aan de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) toevoegen.

Bij het realiseren van deze extra flexwoningen en transformaties kunnen gemeenten tegen financiële tekorten en onzekerheden aanlopen in business cases en projecten. Zonder financiële steun komen projecten niet tot stand, ondanks dat partijen verder al overeenstemming hebben. Zo worden de Nationale Opvang Organisatie en het Ministerie van BZK de afgelopen tijd ook regelmatig gevraagd om financiële bijdragen of garantstellingen. Om op korte termijn kansrijke opties voor de huisvesting van Oekraïense ontheemden en andere doelgroepen te kunnen benutten en om vertragingen te voorkomen, is het noodzakelijk om gemeenten financieel te ondersteunen. Hiervoor wordt 100 miljoen euro vrijgemaakt door het naar voren halen van de Woningbouwimplus (Wbi)-middelen uit het jaar 2026. Op basis van het aantal ontheemden dat naar verwachting langer in Nederland zal blijven (geregistreerden), worden deze ingezette Wbi-middelen weer aangevuld door het kabinet. De woningen die door de financiële bijdrage kunnen worden gerealiseerd kunnen op langere termijn beschikbaar komen voor andere doelgroepen. Met deze aanpak gericht op versnelling via transformatie en flexwoningen realiseren we sneller de woningbouwambities ten aanzien van flexwonen waarbij verdringing van andere woningzoekenden zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Subsidies NGO's ten bate van inzet Oekraïne

Op 25 mei jl. bent u geïnformeerd over het beschikbaar stellen van middelen aan NGO's voor hun acute ondersteuning tijdens de eerste fase waarbij ontheemden uit Oekraïne zijn opgevangen.⁴ U bent toen onder andere geïnformeerd over 7,2 miljoen euro voor Vluchtelingenwerk voor hun inzet op de gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden en over 822.660 euro voor de opstart en eerste fase van het project particuliere opvang. Zie hiervoor ook de toelichting onder de budgettaire tabel in deze brief. Er zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor ondersteuning gedurende 2022.

Voor de ondersteuning van de opvang van Oekraïense ontheemden is de samenwerking aangegaan met verschillende NGO's, ook verenigd in een samenwerking. Om particuliere opvang zo veilig mogelijk te laten verlopen heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid met het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk, TakeCareBNB en het Leger des Heils afgesproken dat deze organisaties de particuliere opvang coördineren en faciliteren. Deze organisaties opereren onder de naam RefugeeHomeNL.

⁴ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2895.

RefugeeHomeNL screent en informeert gasthuishoudens en koppelt en ondersteunt gasthuishoudens en ontheemden. Voor de opschaling van de particuliere opvang hebben de organisaties een subsidie aangevraagd. De kosten hiervoor zijn geraamd op 13,1 miljoen euro. Met deze middelen kan RefugeeHomeNL maximaal 32.250 ontheemden matchen aan gasthuishoudens.

Inmiddels zijn 11.590 gasthuishoudens gescreend en geschikt bevonden – en bieden ruimte voor ongeveer 32.250 ontheemden. Momenteel zijn 164 gasthuishoudens aan 358 ontheemden gekoppeld. Vanwege onder andere zorgvuldigheid, verschillende nieuwe werkzaamheden voor de NGO's en te werven en op te leiden medewerkers verloopt het koppelen van gasthuishoudens langzaam. De eerste resultaten zijn positief; ongeveer de helft van de aanmeldingen valt af bij de screening en nog eens ongeveer de helft gedurende het matchingproces. Dit heeft ertoe geleid dat er geen sprake is van grote problemen of spijtoptanten. RefugeeHomeNL biedt daarnaast diensten aan voor gasthuishoudens en gemeenten zoals de (WhatsApp)hulplijnen van het Rode Kruis en de inloopsprekuren van VluchtelingenWerk. Gemeenten die geïnteresseerd zijn kunnen zich aanmelden via de website van RefugeeHomeNL⁵.

Middelen die niet worden gebruikt vloeien terug naar de schatkist. Daarnaast ondersteunt het Rode Kruis de gemeentelijke opvanglocaties met uiteenlopende dienstverlening zoals Humanitaire Servicepunten, ondersteuning bij de organisatie en inrichting van (crisisnood)opvanglocaties, gespecialiseerd vervoer, hygiëne kits. De geraamde kosten voor laatstgenoemde dienstverlening bedragen 12,8 miljoen euro. Met het beschikbaar stellen van deze middelen en de ondersteuning van gemeenten en veiligheidsregio's bij de opvang door het Rode Kruis, komen we tegemoet aan de voorwaarden die wij met de Veiligheidsregio's en gemeenten hebben afgesproken voor het organiseren van extra noodopvangplaatsen.

Overgang van staatsnoodrecht naar reguliere onderbouwing

Zolang de oorlog in Oekraïne voortduurt en het COA de instroom van Oekraïense ontheemden niet aankan is, om de crisissituatie het hoofd te bieden, noodzakelijk de opvangtaak elders te beleggen. Dat vergde een afwijkende regeling en die is vormgegeven met het inzetten van het staatsnoodrecht, dat momenteel van kracht is. Met uw Kamer ben ik van mening dat het staatsnoodrecht niet langer in werking moet zijn dan strikt noodzakelijk. Een bijzondere regeling voor de opvang is in twee gevallen niet langer noodzakelijk: het aantal ontheemde Oekraïners dat in Nederland verblijft is dermate laag dat het COA in de opvang kan voorzien of er komt een einde aan de oorlog in Oekraïne waardoor de ontheemde Oekraïners terug naar huis kunnen. Zoals het er nu uitziet moeten we er rekening mee houden dat dit niet op korte termijn het geval zal zijn. Daarom wil ik, zoals ook eerder aan uw kamer gemeld, overgaan op een andere (tijdelijke) juridische basis. Er zal via de normale wetgevingsprocedure een voorstel voor een Tijdelijke wet in procedure worden gebracht. Zodra de tijdelijke wet in werking is getreden (door publicatie in het Staatsblad) zal de werking van het staatsnoodrecht worden beëindigd.

Ik wil het voorstel voor de tijdelijke wet zo snel mogelijk aan uw Kamer sturen. Tegelijkertijd geldt dat opstellen van een tijdelijke wet zorgvuldig moet gebeuren en dat kost, net als bij andere wetten, tijd. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan het afstemmen van de elementen van deze wet en het opstellen van deze wet. Mede daartoe wordt momenteel gesproken met medeoverheden om te komen tot bestuurlijke afspraken om zo ook

⁵ www.rodekruis.nl/refugeehome.

voor de langere termijn hun huidige inzet en taken te borgen. Ik verwacht deze zomer nog uw Kamer nader per brief over die afspraken te kunnen berichten. In die brief zal ik dan ook het verdere tijdspad voor de totstandkoming van de Tijdelijke Wet nader kunnen schetsen.

Voorgenomen wijziging Besluit SUWI

Sinds 1 april 2022 geldt met terugwerkende kracht vanaf 4 maart 2022 een vrijstelling van de tewerkstellingsvergunningsplicht, voor ontheemden die onder de richtlijn tijdelijke bescherming vallen en arbeid in loondienst willen verrichten.

Het is belangrijk dat Oekraïense ontheemden die dat willen zo soepel mogelijk aan het werk kunnen gaan. Vaak lukt dat op eigen kracht, in een aantal gevallen hebben ze wellicht ondersteuning nodig. Daarom is het wenselijk ontheemden die het nodig hebben, hulp te bieden bij het vinden van werk. Hierdoor kunnen Oekraïense ontheemden die moeilijkheden ervaren bij toetreding van de arbeidsmarkt ondersteuning ontvangen zodat de stap naar de arbeidsmarkt vergemakkelijkt wordt. De ontheemden kunnen gebruik maken van de reguliere private routes (onder andere via vacaturesites en uitzendbureaus) om werk te vinden. Voor het deel van de mensen dat vrijwel direct inzetbaar is op de arbeidsmarkt is dit voldoende. Zo waren er begin juni 13.200 meldingen van Oekraïense ontheemden die aan het werk zijn. Daarnaast is het wenselijk dat de ontheemden, die het nodig hebben, passende publieke ondersteuning kunnen krijgen bij het vinden van werk. Vanwege de snelheid en beperkte impact voor de uitvoering is het wenselijk zoveel mogelijk gebruik te maken van de bestaande infrastructuur.

In de praktijk ervaren gemeenten op dit moment een hulpvraag van deze groep en hebben de behoefte om deze te kunnen beantwoorden. De ontheemden zijn onbekend op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hierdoor bestaat een groter risico op misstanden. Bemiddeling via publieke infrastructuur en inzet van publieke dienstverlening kan ook bijdragen aan het verkleinen van dit risico.

Gemeenten zijn in algemene zin verantwoordelijk iedereen die kan werken waar nodig ondersteuning te bieden. Een grondslag om ondersteuning te bieden aan deze groep ontbreekt echter vooralsnog. Om op grond van de Participatiewet in aanmerking te komen voor ondersteuning bij arbeidsinschakeling door gemeenten is het wenselijk de ontheemden aan te merken als niet-uitkeringsgerechtigden. De definitie van niet-uitkeringsgerechtigde vereist onder andere een registratie als werkloze werkzoekende bij het UWV. Met de voorgenomen wijziging van Besluit SUWI wordt het voor de ontheemden mogelijk zich te (laten) registeren als werkzoekenden. Door deze wijziging worden gemeenten via de Participatiewet verantwoordelijk voor de groep en kan worden aangesloten op bestaande infrastructuur en uitvoering voor matching en dienstverlening. Indien het type dienstverlening van de gemeente (naar het oordeel van de gemeente) niet kan voorzien in de ondersteuningsbehoefte, kan aanvullende dienstverlening via het Regionale mobiliteitsteam (RMT) ingezet worden. Binnen het RMT kan gebruik gemaakt worden van de expertise en dienstverlening van vakbonden, werkgeversorganisaties, UWV en gemeenten.

Gemeenten krijgen via het Europees Sociaal Fonds (ESF) 2014–2020 extra middelen voor de ondersteuning van werkzoekenden. Gemeenten kunnen deze ondersteuning ook aan Oekraïense werkzoekenden bieden. Het gaat om 50 miljoen euro, waarvan 12,5 miljoen euro al eerder is toegezegd. Deze middelen worden toegevoegd aan de tot uiterlijk 1 april 2023 lopende projecten. Centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's zijn

inmiddels geïnformeerd over het verhoogde subsidiebedrag voor hun project. Met deze middelen kunnen gemeenten begeleiding naar werk en de inkoop van externe trajecten bekostigen, waaronder voor de ondersteuning aan Oekraïense werkzoekenden. De benodigde aanpassingen van het Operationeel Programma van ESF 2014–2020 en de bijbehorende nationale subsidieregeling worden deze zomer doorgevoerd.

Over de implicaties voor de uitvoering van de voorgenomen wijziging van Besluit SUWI heeft met het UWV (voor de registratie van de werkzoekenden) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (voor de verantwoordelijkheid voor deze doelgroep) overleg en afstemming plaatsgevonden. Zowel UWV als VNG achten de wijziging wenselijk en uitvoerbaar.

Een snelle inwerkingtreding van de wijzigingsregeling is van groot belang, en wordt beoogd op 1 augustus 2022. Vooruitlopend daarop wordt vanaf 1 juli 2022 instemming gegeven op anticiperen op de voorgenomen wijziging.

Toelatingsexamens hoger onderwijs

De Oekraïense ambassade in Nederland en het Oekraïense Ministerie van Onderwijs en Wetenschap hebben een verzoek ingediend om toelatingsexamens voor het hoger onderwijs te faciliteren.

Op basis van de resultaten van de toelatingsexamens worden de leerlingen toegelaten tot het Oekraïense hoger onderwijs. Meerdere EU-landen zijn al ingegaan op dit verzoek en ook OCW staat welwillend tegenover dit verzoek. De toelatingsexamens vinden eind juli en in augustus plaats. Er wordt verkend of MBO, HBO of WO-instellingen bereid zouden zijn en ruimte zouden hebben om de examens te faciliteren. Dit is waarschijnlijk niet overal mogelijk, daarom wordt in de berekening nu uitgegaan van commerciële (evenementen)locaties. Omdat dit om een voorziening voor de Oekraïense ontheemden gaat, wordt dit eenmalig centraal gedekt. Het gaat om een bedrag van 315.000 euro, onderuitputting vloeit terug naar de schatkist.

Het Ministerie van OCW houdt zich niet bezig met de inhoud, noch met het verloop van het examen. Dit valt onder de Oekraïense wet- en regelgeving. De Oekraïense ambassade in Nederland en het Oekraïense Ministerie van Onderwijs en Wetenschap verschaffen alle nodige informatie om de examens goed te kunnen faciliteren, waaronder in ieder geval het aantal deelnemers. De Oekraïense ambassade in Nederland zorgt dat er voldoende surveillanten worden aangewezen en dat deze ook aanwezig zijn tijdens het examen. Het Ministerie van OCW en het Oekraïense Ministerie van Onderwijs en Wetenschap, vertegenwoordigd door de Oekraïense ambassade in Nederland, leggen de afspraken omtrent het faciliteren van de examens vast in een overeenkomst.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het budgettaire beslag.

Dit betekent dat ook maatregelen die reeds in eerdere brieven aan uw Kamer zijn gecommuniceerd in deze tabel zijn opgenomen.

Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming.

Maatregel	Budgettair beslag (mln. euro's)	Departement
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	1.195	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
Nieuwkomersonderwijs	79,3	OCW
Ambulante begeleiding	3	OCW
Leerlingenvervoer	9,2	OCW
Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers	3,2	JenV
Tijdelijke onderwijshuisvesting	136,3	OCW
Veiligheidsregio's en GGDen	119	JenV
Oprichting DG OEK en NOO	6,9	JenV
Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne	34	JenV
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0,45	Fin
Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP	0,54	BZK
Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	20,5	VWS
Realisatie van extra woningen	100	BZK
Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting	12	BZK
Toelatingsexamens	0,315	OCW

Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang

Deze maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 75.000 ontheemden. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot 12 maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling. De raming van andere kosten in deze tabel is nog gebaseerd op 50.000 ontheemden. U wordt in een komende kamerbrief geïnformeerd over de budgettaire effecten van een instroom van meer dan 50.000 ontheemden op deze andere kosten.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) zal in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar stellen voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig ten bate van projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdige en goede huisvesting voor

ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren tot en met het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuaties van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor zes maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in het tweede kwartaal 2022 maximaal dertig patiënten per dag opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden vergoed via de SOV-regeling.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de EU is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van 8 miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021–2022 in het hoger onderwijs en het middelbaar beroeps-onderwijs. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1.000 euro (betreft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand voor in beginsel drie maanden (maart–mei 2022). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Toelichting Nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbesteding (po circa 11.000 euro per jaar, vo circa 12.300 euro per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 18.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar).

Toelichting Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwkomersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Ambulante begeleiding vanuit de nieuwkomersscholen voor deze reguliere scholen zorgt ervoor dat ook reguliere scholen expertise tot hun beschikking hebben. Het gaat hierbij om twee fte voor 15 van de 25 veiligheidsregio's. De middelen worden in overleg met de PO en VO raad ingezet en zijn beschikbaar voor een jaar.

Toelichting Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. Dit betreft een eenmalige decentrale uitkering voor de periode 1 maart 2022–16 juli 2022 (exclusief schoolvakanties).

Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers

Ontheemden hebben recht op hetzelfde voorzieningenniveau als asielzoekers. De Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA) bevat op bepaalde onderdelen een bredere dekking dan het basispakket. Het voorzieningenniveau gelijkstellen leidt naar verwachting tot extra zorgkosten. Tot en met het tweede kwartaal van 2022 worden deze geraamd op 3,2 miljoen euro. Dit kan budgettair verwerkt worden zodra het uitvoeringscontract gereed is.

Toelichting Tijdelijke onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het regelen van voldoende onderwijshuisvesting. Het plan is om de middelen via een specifieke uitkering (SPUK) aan gemeenten te verstrekken. Uitgangspunt is dat gemeenten zelf de kosten voorschieten en achteraf vergoed krijgen op basis van gerealiseerde kosten, hierbij geldt een maximum bedrag per leerling. De maatregel is bedoeld voor het huren van bestaande, soms in de vorm van noodlocaties die op een schoolplein kunnen worden

bijgeplaatst, soms in de vorm van een externe locatie zoals tijdens corona ook wel is gedaan. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar). Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Toelichting Veiligheidsregio's en GGD's en

Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak moet een systeem voor vergoeding worden opgericht. Het gaat om kosten die bij reguliere asielzoekers via COA worden gefinancierd. Hieronder vallen in principe de extra kosten voor regie en coördinatie (een deel van de coördinatie zit in de reguliere bekostiging) en eerste medische zorg en tolken (die niet al via een andere route gefinancierd worden). Om de 25 veiligheidsregio's in de periode van 9,5 maanden (half maart t/m december 2022) te kunnen ondersteunen is een bedrag van ca. 500.000 euro per maand per regio geschat, wat de 119 miljoen euro maakt. Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Oprichting DG OEK en NOO

Het kabinet heeft besloten tot oprichting van Directoraat-Generaal Oekraïense ontheemden (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DGOek wordt belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van Oekraïense ontheemden. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen. Voor de eerste zes maanden heeft dit een budgettair beslag van 6,9 miljoen euro.

Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne

Voor de ondersteuning van de opvang van Oekraïense ontheemden is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Vluchtelingenwerk Nederland is door het Ministerie van Justitie en Veiligheid gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren – en om (juridische) ondersteuning en begeleiding te bieden op de gemeentelijke opvang locaties. De kosten hiervoor worden geraamd op 7,2 miljoen euro. Het Leger des Heils, Rode Kruis en TakeCareBNB helpen het Ministerie van Justitie en Veiligheid om op een veilige en zorgvuldige manier gebruik te kunnen maken van particuliere opvang, om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan en malafide huishoudens geen kans te geven. Voor deze opdracht is in twee fases 822.660 euro en 13,1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan kunnen maximaal 32.250 ontheemden worden gekoppeld aan gasthuishoudens. Middelen die niet worden gebruikt vloeien terug naar de schatkist. Daarnaast ondersteunt het Rode Kruis de gemeentelijke opvanglocaties met uiteenlopende dienstverlening zoals Humanitaire Servicepunten, ondersteuning bij de organisatie en inrichting van (crisisnood)opvanglocaties, gespecialiseerd vervoer, hygiëne kits. De geraamde kosten voor laatstgenoemde dienstverlening bedragen 12,8 miljoen euro.

Convertibiliteit Oekraïense hryvnia

Conform de raadsaanbeveling van de Europese Commissie wordt er een regeling opgezet voor Oekraïense ontheemden om Oekraïens contant geld (hryvnia's) om te kunnen wisselen voor euro's. Om de regeling in Nederland in werking te kunnen laten treden is naar verwachting een bedrag olopend tot maximaal 23,3 miljoen euro nodig om de valuta te kunnen opkopen. Hier staat tegenover dat deze valuta verkocht zullen

worden. Hierdoor komt de gesaldeerde reeks voor deze uitgaven op 0. Volgens de raadsaanbeveling dienen geen transactiekosten in rekening te worden gebracht. De uitvoeringskosten, onder andere transactiekosten en verwerkingskosten, worden geschat op 0,45 miljoen euro.

Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP

De Rijkdienst voor Identiteitsgegevens ontvangt een bijdrage voor haar werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen.

Meerkostenregeling gemeentelijke zorg

Als gevolg van de toestroom van Oekraïense ontheemden naar Nederland maken gemeenten extra kosten ten aanzien van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet, Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek. Het kabinet heeft besloten om gemeenten te compenseren voor extra kosten in het jaar 2022 die zij ten aanzien van bovengenoemde taken maken. De compensatie wordt vastgesteld op basis van een raming gebaseerd op het daadwerkelijke aantal opgevangen Oekraïense ontheemden. De komende periode wordt de compensatie en verdeling, in overleg tussen het Rijk en VNG, nader uitgewerkt.

Realisatie van extra woningen

Voor de doorstroming van Oekraïense ontheemden van noodopvang naar reguliere huisvesting, zijn extra woningen nodig. In lijn met het programma Een thuis voor iedereen en het Woningbouwprogramma wordt vanuit de middelen voor de Woningbouwimpuls versneld ingezet op de transformatie van bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe flexwoningen. Op basis van het aantal ontheemden dat langer in Nederland verblijft, worden deze kosten (deels) generaal gecompenseerd. Op langere termijn kunnen de woningen beschikbaar komen voor andere doelgroepen. Met deze aanpak wordt verdringing van andere woningzoekenden zoveel mogelijk voorkomen.

Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting

De taskforce biedt operationele uitvoeringsondersteuning aan gemeenten en andere woningmarktpartijen. Het betreft het zo snel mogelijk bijeenbrengen van vraag en aanbod, het inzetten van kennis en kunde bij gemeenten en het bevorderen van de besluitvorming over projecten. Deze taskforce vloeit voort uit de verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie.

Toelatingsexamens

Deze eenmalige uitgave voor noodsteun gaat uit van het faciliteren van toelatingsexamens voor 2.500 leerlingen eind juli en augustus. Daarbij worden kosten gemaakt voor zaalhuur, surveillanten en laptopuur en een onvoorzien post van 20%. Dit is het maximumbedrag en kan nog naar beneden worden bijgesteld wanneer minder leerlingen deelnemen of de kosten lager uitvallen. In dat geval vloeit onderuitputting terug naar de schatkist.

Budgettaire verwerking

Uw Kamer ontvangt hiertoe een (Incidentele) Suppletoire Begroting van de betreffende departementen.

Conclusie

Tot slot benoem ik wederom dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel kunnen opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Ik blijf mij, samen met mijn collega's, inspannen om uw Kamer tijdig en adequaat te blijven informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg